

ՄԵԼԿ

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԳԻՒԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվան 6 ռուբլի, Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյան խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисть, Редакция «Мшакъ».

Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

Տ է Լ Է Ֆ Օ Ն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի եւ առօրեայ օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունւում է ամեն լիզուով:

Յայտարարութիւններ համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ. Տ է Լ Է Ֆ Օ Ն № 253.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Լուրջ հետազոտութեան պահանջ.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մամուլ. Օպերային ներկայացումները. Նամակ Ախալքալաքից. Նամակ Սոֆիայից. Նամակ Խմբագրութեան. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Նամակներ Խմբագրութեան:

ԼՈՐԻՔ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀԱՆՋ

Կովկասեան նաւթագործութեան խնդիրները վերջին ամիսներում առանձին նշանակութիւն են ստացել ռուսաց արհեստագործական շրջաններում: Քարածխի թանգանայրը եւ առհասարակ վառելիքի պակասութիւնը ուժգին կերպով աւելացրին նաւթի եւ նաւթային միացորդների սպառումը: Ասպարէզ եկաւ մի կարեւոր հարց, թէ ի՞նչ միջոցներով պէտք է զինուոր, որպէս զի նաւթարդիւնաբերութիւնը ընդարձակվի եւ կարողանայ բաւարարութիւն տալ այն մեծ պահանջին, որ նկատուում է վառելիքի վերաբերութեամբ: Այժմ պարզվեց, որ Բագուի նաւթային արդիւնագործութիւնը իր գոյութեան քսանհինգամեայ յօդուանից յետոյ անգամ դեռ չառ քիչ գիտնական նիւթ է ժողովել նաւթային հողերի յատկութեան եւ նաւթային ստորերկրեայ պաշարների գոյութեան մասին: Նու բացայտված չեն բաւարար կերպով այն յարաբերութիւնները, որ գոյութիւն ունեն հողի շերտերի եւ նրանց մէջ պարունակվող նաւթի, ջրի եւ գազերի մէջ: Նաւթահանքերի շահագործութիւնը առաջ է գնում խորխորման գործիւնեան մէջ եւ շատ նաւթահողեր փրչանում են միայն այն պատճառով, որ

մարդիկ չը գիտեն ժամանակին օգտվել նաւթային շերտից, կամ անցնում են նրանք այդ շերտը կամ չեն հասցնում նրանք իրանց գործը մինչեւ այդ շերտը ճառ անգամ լաւ նաւթաբեր հողեր գտնուածութեան են տրվում, իսկ նրանց կից գտնվող աննաւթաբեր հողերի վրա աննրբաբար անցնում են վառելիքի վառումը եւ հարկերը: Նաւթահողերի եւ միջոցների հարաբերութեան մի խոշոր մասը իւրաքանչիւր տարի փչանում է անաղղկ փորձերի վրա: Եւ եթէ առհասարակ այդ մեծ գոհարը աչքի չեն ընկնում, այդ այն պատճառով է, որ նրան հակակշռում է ուրիշ տեղերի աճող եւ առատ նաւթաբերութիւնը:

Մասնագետների եւ վարչական անձանց շրջաններում այժմ նորից յարուցվել է նաւթային արդիւնաբերութեան գիտնական հետազոտութեան հարցը: Մարաքալաների ամսագիրները եւ լրագիրները նուիրում են լուրջ յօդուածներ այդ առարկային եւ յոյս են յայտնում, որ պետութիւնը միացած գիտնական հաստատութիւնների եւ տեղական արդիւնաբերական հիմնարկութիւնների հետ կը ձեռնարկեն այդ կարեւոր գործին եւ այդպիսով կը զարգացնեն նաւթային արդիւնագործութիւնը, ազատելով շահագործողներին իրենց ծախքերից եւ զոհողութիւններից:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ

Հասարակական բարեգործութիւնը նկատի

նաեւ օտարազգի տուրիստներին, որոնց ոգևորութեան, գովեստների աղբիւր է եղած այս օրհնակ աշխարհը:

Անմաս չէ մնացած իրիմի իր փարթեմ բնութեամբ ու բանաստեղծական գրաւորութեամբ նաեւ ռուսաց երաժշտական գրականութեան մէջ: «Գիշերը իրիմում», «Յիշողութիւն իրիմի մասին», «Դաւանքների ստուերներում», «Հաւաքի երկնքի տակ», «Գիշերն Ալուպկայում», «Լուսնեակ գիշեր Գուրգուփում»—այդ եւ զլրանց նման բազմաթիւ բովանդակ, երաժշտական երկեր ու էպիգրամներ, բոլորն էլ կապված են իրիմի փայլի ու թովանքի հետ: Եւ իրաւ, երբ ընկղմվում են այս դալարազարդ աշխարհի ծոցը, երբ ձօտկից են տեսնում նրա բնութեան գեղն ու զարդը, երբ հոգիդ անմիջապէս ճաշակում է նրա քաղցրութիւններն ու հրաշալիքները—տպաւորութիւնը խոր է եւ անմոռանալի:

Ինչ շատ անգամ պատահել է լսել համեմատութիւններ իրիմի եւ Կովկասի վերաբերմամբ: Ոմանք առաւելութեան դափնին տալիս են Կովկասեան բնութեան (ի հարկէ, գլխաւորապէս վարդիկավազեան ճանաչարհի սքանչելիքներին), իսկ ոմանք էլ—իրիմի բնութեան: Երկուսն էլ հաւասարապէս սիրելով կասեմ, որ այդ համեմատութիւնները սխալ են: Այդ երկու աշխարհների բնութիւններն իսկապէս անհամեմատելի են, անքան նրանց տարբերվում են իրարից: Ամեն մէկը նրանցից ունի իր ուրոյն գոյնն ու յատկութիւնը, իր առանձին շուքն ու պատկերաւորութիւնը: Մէկը՝ հսկայ, միւսը՝ նաղելի, մէկը՝ ապշեցնող, միւսը՝ աչքաբուս: մէկը՝ դժուար, անեղ, ճշնող ու յաղթական իր անհատ մեծութեամբ, իր վիթխարի տեսքով, միւսը՝ նուրբ, ջնքոյշ եւ գուրգուրիչ իր փափկութեամբ, իր փաղաքշիչ մեղմութեամբ: Լերմոնովի «Դեմք», այդ «Ժելտաման ուղին», այդ «Երկնքի թշնամի» ծրուկն է Կովկասի նոյնպիսի գիւղական, նոյնպիսի հզօր բնութեան ծոցում: Նաղելի իրիմը, նրա ջնքոյշ բնութիւնը կարող է միայն հեղուկութեան, հաշտութեան զբարի օգիւ ծնել ինչպէս ինչպէս ռուս բանաստեղծներին, նկարիչներին տեսնում էք, գեղեցիկ, սքանչելի են այդ եր-

ունի աղէտներից դժբաղդացածներին պատուաբարել: Շատ են այդ աղէտները, կարելի է միթէ թել այն բոլոր հարուածները, որոնք մարդկութեան շարքերում առաջացնում են զոհեր: Հարուածների եւ զոհերի թիւում կանգնած են նաեւ—որքան դա առաջին հայեացքից անբնական երեւոյթ—ծնողները եւ երեխաները: Այս, մարդասիրութիւնը ստիպված է պաշտպանել եւ հարազատ երեխաներին հարազատ ծնողների ձեռքից: Անգլիայում 1884 թուականից գոյութիւն ունի «Երեխաներին պաշտպանող ազգային ընկերութիւն»: Ընկերութեան հիմնդիրները շատ լաւ էին ըմբռնել, թէ ինչ ահագին առգարէզ կայ այդ տեսակ բարեգործութեան առաջ: Տաւը տարվայ ընթացքում ընկերութիւնը ստացաւ անադին ծաւալ եւ տարածեց իր գործունէութիւնը ամբողջ Անգլիայում եւ Իրլանդիայում: Անգլիայից, կամ, ինչպէս ասում են, գաղան ծնողների թիւը այնքան մեծ է, որ տաւը տարվայ միջոցում ընկերութիւնը օգնել է 109,364 երեխաների 17 տարեկանից դեռ հասակում: «Съвер. Курьер» լրագիրը բերում է ընկերութեան տասնամեայ հաշիւից հետեւեալ կտորը, որ ամենից լաւ պարզում է թէ նրա գործունէութեան եղանակը եւ թէ այն աղէտները, որոնք թշուառ երեխաների վրա են թափվում:

Թող ընթերցողը երեւակայէ երեխաների մի երկար շարք (199,366), որ անցնում է նրա առջեւ, եւ թող նա ուշադրութեամբ նայէ իւրաքանչիւր երեխային. այդ ժամանակ նա մտաւորապէս հասկացողութիւն կը կազմէ ծանկկան տանջանքների այն գուժարի մասին, որի հետ ընկերութիւնը ստիպված էր գործ ունենալ իր գործունէութեան առաջին տասնամեակում: Առաջին 25,437 երեխաները ֆիզիքական բնութիւնների զոհեր են, բռնութիւններ, որոնց համար գործիք են ծառայել միս տապակելու ամաններ, կոշիկներ, թիւեր, փոկ, կրակ, եռաց-

րած ջուր—մի խօսքով այն ամենը, ինչ մի յայտնի վայրկեանին նրանց կողմից եւ վրէժխնդիր ծնողների ձեռքէն է ընկել: զրանք զոհեր են, որոնց մարմինները ծածկված են ուռույթներով, վերքերով, վերակաշկերով եւ սպեղանիներով: Այնուհետեւ գալիս են կատարեալ անուշադրութեան եւ քաղցածութեան զոհերը, 62,887 երեխաներ, որոնք ծածկված են ցեխով, խոցերով, բշտիկներով, որոնք դողում են ցրտից, հազած են ցնցոտիներ, կիսամերկ են, գոնաւոր, ուժասպառ, վշտահար, սոված, մահամեծ: Նրանցից չատերիս ձեռքերի վրա պահում են հիւանդապահ կանայք: Ապա գալիս են 712 դիակներ, անգութ վարմունքը վերջացել է այս երեխաների համար մահուամբ: Դրանից յետոյ գալիս են 12,663 փոքրիկ արարածներ, որոնք դատապարտված են տանջանքների այն նպատակով, որպէս զի գրաւեն փողոցի ծոյլ եւ անգութ բարեգործութիւնը (օղորմութիւն տալը) դէպի այն մարդկանց կողմը, որոնք այդ երեխաների գոնաւորութեան, նիւարութեան եւ հաղի պատճառն են: Այս գոհների մեծամասնութիւնն էլ չէ կարողանում մահ գալ: Այնուհետեւ մեր առջեւ ընկնում են 4,460 աղջիկներ, մարդկային հրէշների անասնական կրքերի զոհեր: Վերջապէս գալիս են 3,205 փոքրիկ տղուկներ, որոնք լծված են անյարմար, վնասակար եւ վտանգաւոր պարագանքների: զրանք ցերեկներ լարախաղացներն են, տոնավաճառների ակրօբատներ եւ այլ այդպիսի գործերով պարագողներ, որոնք աշխատում են չափազանց մանր լուծի տակ, տանջվում են զանազան բռնութիւններից եւ անպթութիւններից: Երեխաների այդ ամբողջ շարքը 60 մղոն երկարութիւն ունի, եւ հարկաւոր է 25 ժամ, որ նա անցնէ ձեր առջեւ:

Այս տխուր ու ահագին շարանը դեռ ընկերութեան խնամած երեխաներից են կազմված. իսկ որքան թշուառներ չեն երեւանցիկ մարդասիրութեան աչքին: Եւ այսպէս է միայն Անգլիան: Կարող ենք, ուրեմն, երեւակայել թէ աշխարհի վրա ամեն օր որքան տանջանքներ

Դաւանք, ձիթներ, թղթեր, թիւեր, նոսներ, արմաւենի, մազնոյթա, ուռնի, կրպարիս եւ այլ տեսակ-տեսակ բոյսեր ու տունկեր՝ կանաչ, անմայր գորգի պէս՝ ծածկում են իրիմի ամբողջ հարաւային ափերը, մանաւանդ ծովեզրեայ մասերը: Իսկ տանձը, խնձորը, խաղողը, դեղձը, ծիրանը, կիտաւը, սալորը, սերկելիւր, նուշը, չաղանալը, հունքը եւ այլ մրդգեր ու պտուղներ հօ իրանց բազմատեսակութեամբ ուղղակի ապշեցնում են մարդուն: Օրինակ՝ տանձի տեսակները այստեղ հասնում են մօտ 350-ի. խնձորին—300-ի, խաղողին—Նիկիտակի պղծում մօտ 150-ի եւ այլն: Նշանաւոր են իրիմի եւ դարեւոր, թաւուտ անտառները, որոնք պատում են լեռնալանջերի աւելի վերին մասերը եւ մի տեսակ դարեւոր վկաներ են թերակղզու խորին, անյիշելի անցեալի: Օրինակ՝ բարձրաբերձ Բալդարի հովտում, «Այու-դաղ» (Այւ-լիւր) կոչվող սարի մօտերէն կայ մի ընկուզենի, որի անցեալը հաշուում է աւելի 2000 տարի: Այդ ծառը, ինչպէս ասում են, տարեկան հարկւր հազարի չափ ընկղզ է տալիս եւ հինգ թաթար ընտանիք է կերակրում իր եկամուտով:

Գալով իրիմի կլիմային, մանաւանդ հարաւային ափերում, այդ կլիման չափազանց ջերմ, գեղեցիկ ու բարեբեր է: Բուսական առատութիւնը, հարաւային արեգակի մշտաբաշխ լոյսն ու ջերմութիւնը, թոյլ եւ թուցեցիկ ձանկղկ կարճատեւութիւնը, ծովի եւ լեռնային օդերի միախառնութիւնը ստեղծել են այնպիսի կլիմայական պայմաններ, որոնց ամբողջարարութիւնը ու բուսական աղբեղանքները ամենեւեւ են անհերքելի է:

Իրիմի թերակղզին վաղուց է, որ իբրեւ բուսական, յայտնի է եղած եւ իւրաքանչիւր տարի տասնեակ հազարներով մարդ է գրաւում իր ծոցը, մանաւանդ թոյլ կրծքի եւ թուքախոր տէր հիւանդները:

Այ. Մատուռեան

Եւստու.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԽՐԻՍՏԻ ԱՓԵՐԻՑ

Y

Орхидея, асфо́дос

Кто виделъ, гдѣ роскошью природы
Оживлены дубравы и луга,
Гдѣ весело шумятъ и бѣсуютъ воды
И мирные ласкаютъ берега,
Гдѣ на холмы, подъ лавровые своды,
Не смѣютъ лечь угрюмые снѣга?

Все мило тамъ красую безмятежной,
Все путника шныряетъ и манитъ,
Повсюду трудъ веселый и прилежный
Сады татавъ и нивы богатитъ,
Холмы цвѣтутъ, и въ листьяхъ ви-
нограда

Виситъ янтарь, ночныхъ пировъ
отрада.
Пушкинъ

Բանաստեղծի այդ օգեղմայլ տրամադրութիւնը, այդ խորին հիպոքը հասկանալու համար, պէտք է աչքով տեսնել այն աշխարհը, այն վայրերը, որոնց նուիրված են Պուշկինի օգեղուն առողքը: Եւ միայն Պուշկինին չէ, որ օգեղանք է գեղատեսիլ Տաւրիդան—Ան ծովափին բանաստեղծական անփութութեամբ տառաւորված այդ յաւերժահարը, որ իր միշտ թարմ, միշտ ծաղկուն դէմքով գիշեր-ցերեկ նայում է ծովի հայելուն: Իրիմին են նուիրված հուշակաւոր լեռն բանաստեղծ Միքայիլիչի մի շարք յայտնի «սոսնանքներ», որոնց մէջ այնպիսի յափշտակութեամբ եւ կենդանի գոյներով նկարագրված են թերակղզու նշանաւոր, ուշադրաւ վայրերը: Իրիմի հրաշալիքներն են, որոնք ծովի շրջի երեւոյթների հետ շաղկապված, անքան յաճախ հանդէս են գալիս Այվա-զովկու կտաւի վրա: Կենդանագիր պատկերանում են հանճարեղ նկարչի վրձինի տակ: Եւ չեմ յիշում երկրորդական ու երրորդական շատ ռուս բանաստեղծներին, նկարիչներին տեսնում էք, գեղեցիկ, սքանչելի են այդ եր-

են կրում այն փոքրիկները, որոնցից ապագայում հասարակությունը պիտի կազմվի: Ընկերությունը շատ զգալիորեն դիմում է ծնողներին օրենքով պատժելու միջոցին: Այսպես, տասը տարեկան ընթացքում նա պատժել է տուգանք 6500 հայրեր և մայրեր: Որքան շատ պիտի լինէին պատժված հայրեր ու մայրեր նաեւ մեղանում, եթէ երբ և էլ մեր փոքրիկների համար էլ հիմնվէր մի այդպիսի մարդասիրական հիմնարկություն...

ՕՊԵՐԱՅԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

Հոկտեմբերի 13-ին և 14-ին երկու շաբաթը ներկայացուցին տրվեցան արժեքավոր թատրոնում—«Փառաս» Գուստի, օր. Պապանյանի մասնակցությամբ և «Մարգարէ» Մէյքերթի, 5 գործողութեամբ և 8 պատկերով:

Այս տարի այս երկրորդ անգամն է, որ «Փառաս» են խաղում: Առաջին անգամ այդ միջոցառումը օպերան անցել էր շաբաթ անհիշարկի կերպով. ոչ Պիկալոզգան լաւ Փառաս էր և ոչ Կոնցովան լաւ Մարգարիտ: Իսկ այս անգամ Մարգարիտ ներկայացնում էր օր. Պապանյանն և Փառաս—Բորիսենկո: Թէ ինչքան հիասթափ էր օր. Պապանյան թէ առանձին և թէ Բորիսենկոյի հետ՝ նկարագրելու համարում եւ աւելորդ, իմ ասածները կրկնած չը լինելու համար: Ամենից աւելի գրաւում էր օր. Բորիսենկոյի հետ ունեցած տեսարանով, որը նա կատարում է բոլորովին ինքնուրույն, մասնաւոր «Պատասխաններ ինչ շուտով» ասածը: Նմանապէս այդ գործողութեան մէջ Փառասի հետ երգած դուէտը և պատահանից հնչված արժանանշանի հիացնում էին լսողին: Ի հարկէ, լաւ Մարգարիտներ շատ կան, բայց այսպիսի մարդեր ծայն շատ սակաւ:

«Մարգարէ» օպերան բնի զարդ համարվում է իր լուրջ երաժշտութեամբ, բարդ կազմուածքով, բազմազան երգեցողութեամբ, անթիւ գործող անձինքներով և չքնդ ու զարմանալի ղեկորացիաներով ու պատկերներով:

Հինգերորդ պատկերում, երբ անաբապիտները յայտնում են Մարգարէին (Պիկալոզգանին), որ Զաքարիա պարտութիւն է կրել իր զորքով անտեղի յարձակումի գործելով, Մարգարէն մոռանում է իր նախկին պանդոկապետ լինելը և յետոյ էլ այնքան անմեղ արեւմտեկ թափելը անարդար պատերազմներում, կրկին վառվում է անպիտանական զգացմունքներով և մեծ ոգևորութեամբ զօրք է հաւաքում իր հրոշակի տակ՝ նորից նուաճումներ կատարելու համար: Այդ պատրաստութեան ժամանակ արեւն է ծագում, որ նման էր իսկական արեւի: Պատկերը հիանալի էր: Նմանապէս իրանց գեղեցկութեամբ աչք են շրջում 7-րդ պատկերի թափօրը և 8-րդի հրդեհը, որը մարգարէն կատարում է իր ձեռքով դաւաճած անաբապիտների ձեռքը չնկնելու համար: Ափսոս որ այս գործողութիւնը շատ էր կրճատված: Մարգարէի մայրը—Պատուհոյա չափազանցում էր խաղը, իսկ նշանածը—Անդրեյկովայա բոլորովին յարմար չէր: Պիկալոզգան իր մեծ դերը շատ լաւ խաղաց:

Կարա-Մուրզա

ՆԱՄԱԿ ԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հոկտեմբերի 11-ին Ինչպէս յայտնի է, մեր նահանգապետի կարգադրութեամբ 15 հազար բոլորու փոխառութիւն է տրվել միջառններին: Ընթացած գիւղացիներին, որ աշխատանքի սերմացու գնեն և հէնց այս աշնան ցանեն:

Փողը արդէն բաժանվել է գիւղացիներին, առկն մի հոգուն 75 կոպէկ, քանի որ խիստ վնասված գիւղացիներին թիւը մօտ 20 հազար է: Գիւղացիներին շատերը, քաղցած լինելով, բարձր իմաստով, փոխանակ սերմացու առնելու՝ ամեն մէկը իր ընտանիքին հասած փողի մասով ալիւր է առել, որ գոնէ մի երկու շաբաթ կերակրէ ընտանիքը, մի մասով էլ պետական հարկն է վճարել: Իսկ նրանք, որոնք առաջ ունեւոր էին համարվում, շարունակում են ծախել իրանց վերջին ունեցած-չունեցածը: Վաղուց է, որ մեր այդ գիւղերում թոնրի ծուխ չէ բարձրանում, հաց չեն թխում, և կամ քաղաքի շուկայից են վերջին տեսակի հաց տանում ֆոնտով, կամ այստեղի գինորներից են՝ նրանց բաժիններից աւելացած՝ հին հաց տնում, ֆոնտը մի կամ մէկուկէս կոպէկով: Իսկ լաւ է, որ այս աշնան եղանակները շատ գեղեցիկ են ընթանում, եւ գիւղացին կամ այստեղի գինորական շինութիւնների վրա, կամ այլ տեղ օրավարձով աշխատելով՝ մի կերպ առ-

այժմ հայթայթում է իր օրական պարէնը: Ինչպէս է լինի գիւղացու զրուկիւնը այս ձմեռ, երբ ամեն տեսակ աշխատանք կը դադարի, և անապարհները կը փակվեն: Ինչ կանէ, մասնաւորապէս, ապագայ տարում... Մինչև այժմ ոչ հասարակական աշխատանքի մասին հոգացող կայ, ոչ էլ օգնութեան ծայն է լսվում:

Ամենից առաջ, ի հարկէ, մեր քաղաքն է պարտական օգնութեան հասնելու, բայց մեր փոքրիկ քաղաքի բարօրութիւնը համարեալ ամբողջովին կախված լինելով գիւղացու բարօրութիւնից՝ հիմա ինքը, քաղաքը, անաշուշտութեան մէջ է և համարեալ անկարող է որ և է լուրջ օգնութիւն հասցնելու գիւղերին: Գիւղացու նշանակութիւնը քաղաքացու բարօրութեան հարցում անհայտիս հանգամանքներում են միայն զգում մեր քաղաքացիները: Առանց դրսի լուրջ օգնութեան այս ճգնաժամը կարող է շատ ճակատագրական լինել ամբողջ գաւառի ազգաբնակչութեան համար, և այդ պատճառով այս աղէտը մեր հասարակութեան աւելի լուրջ ուշադրութեանն է կարծի, և մենք հրաւիրում ենք կենդանի մարդկանց ուշադրութիւնը, քանի դեռ ոչ չէ:

Սալիւման

ՆԱՄԱԿ ՍՂԱՆՈՒԹ

Հոկտեմբերի 12-ին

Հոկտեմբերի 11-ին քաղաքային վարչութեան մէջ կայացաւ քաղաքային լիազօրների ընտրութիւնը 1900—1904 թ. քառամակի համար: Ընտրութիւններին մասնակցելու իրաւունք ունեցող 169 հոգուց ներկայ էին միայն 63 հոգի: Ժողովը բացեց քաղաքագլուխ Ս. Տէր-Աւագանի, առաջարկելով ժողովականներին՝ ընտրել 15 հոգի՝ ձայնաւորների պաշտօն վարելու համար: Թեթիկներով առաջարկվեցան 40 հոգուց աւելի, որոնցից ջուէրակվեցան 38 հոգի: Ընտրվեցան առ այժմ 12 հոգի:

Գիւղերից ժամի 2 լինելով՝ ժողովականները յոգնածութեան պատճառով, քաղաքագլուխը փակեց ժողովը, յայտնելով, որ լրացուցիչ ընտրութիւններ կը լինեն կիրակի, հոկտեմբերի 15-ին՝ 3 ձայնաւոր և 3 կանդիդատ ընտրելու համար: Երիտասարդ կուսակցութիւնը տարաւ փառասը յայթայթելու՝ անցկացնելով 11 հոգի իր թեկնածուներէ: Ընտրվածների մեծամասնութիւնը խնտելիզնտներ են: Ուրախալի է, որ մեր հասարակութիւնը խրատվեց նախկին գործած սխալին և առաջադէպ տուեց մեծ մասամբ երիտասարդներին:

Անցեալ շաբաթը կայացած մեշխանների դէպքումստների ժողովը, լսելով հարկ հաւաքող Գեորգ Մամաջանեանի խնդիրը՝ ներկ իրան արժեւանական հարկերի ուղղելից ծախսած 230 ռ. 80 կ. (սխալմամբ ամբողջ հազարը էինք 330 ռ.), մերժեց այդ խնդիրը, պարտաւորացնելով նրան վճարել այդ պարտքը: Ուրախալի է, որ մեր հասարակութեան մէջ սկսվել է նոր հոսանք և հասարակական գործերի մէջ խաթրին փոխարինել է սկզբունքը: Սակայն ցանկալի է, որ մեր հասարակութիւնը այդպէս խիստ վերադիւր և եկեղեցական գործերում՝ պահանջելով հաշիւներ եկեղեցու հետ գործ ունեցող անձնաւորութիւններին:

Տիրաւանի գիւղում կառուցվելի հայոց եկեղեցու պլանի մէջ Թիֆլիսի նահանգական վարչութեան չինարարական բաժինը թերութիւններ նկատելով՝ վերադարձրել է պլանը, առաջարկելով վերակազմել և ներկայացնել նոյնպէս տեխնիկական հաշիւը: Պլանի վերակազմութիւնը, նոյնպէս և տեխնիկական հաշիւ կազմութիւնը ձրիաբար յանձն առաւ ինժեներ պ. Ա. չարեան:

Թիֆլիսի հայոց կոնսիստորիան նախկին երէցփոխ Ալեքսանդր Ամիրխանեանի հաշիւ վերաբերմամբ կարգադրութիւն է արել՝ զուժարել ծխականների ժողով և արձանագրութիւն կազմելով Ամիրխանեանի հաշիւ չը տալու մասին՝ ներկայացնել իրան: Այս օրերս պէտք է կայանայ ծխականների ժողովը այդ հարցի առթիւ:

Գ. Գրիգորեան

ՆԱՄԱԿ ԽՐԱՄԱՐ

տերները Տեղի ունեցաւ զարհուրելի ընդհա-
րույն, որին զօժ դնացին բազմաթիւ ճանա-
պարհորդները: Մինչեւ այժմ արդէն գտնված են
6 հոգւոյ զոհերը եւ մօտ 20 հոգի վիրաւոր-
վածներ: Սպանված են ապրանքատար գնացքի
օրէր-կոնդուկտօր Ալեքսանդր Գաբունիս, նոյն
գնացքի կոնդուկտօրներ Իօսիֆ Դեկանիձէ եւ
Սամսոն Բերեանշիլի (որի մարմինը կտրուած
է երեք մասի), պահապան Անդրէյ Բարսուկ եւ
երկու 15-16 տարեկան երեխաներ, Բագրատ
Ստեպանով եւ Նիկոլայ Կերովսկի, որոնք
գնացք էին նստել Գրախովում իրանց մօր եւ
քրոջի հետ եւ մնացել էին կանգնած վագոնի
դռնի մասում, ուր եւ խորտակման ժամանակ
բերկրները ջարջարել են նրանց, երկուսն
արկելով միմեանց: Վիրաւորված են երկու գը-
նացքների մեքենավարները եւ նրանց օգնա-
կանները՝ Բօտաէ, Անտօն Տառարիկ, Պաւել
Կոչկինսկի եւ Կոնստանտին Ուսնեյով, եւ ու-
րիշ ծառայողներ՝ Միտրօֆան Զանէիձէ, Ալեք-
սանդր Կենեզով, Զինովի Մալկին (կոնդուկ-
տօր-Վերդի), Գրիգորի Գուշչին եւ Իւմանիկ
ձանապարհորդները վիրաւորված են: Թիֆլի-
սի նահանգական գաւառների անդամ Չերնիկի
կինը՝ Ելենա Ֆիօօրօվնա, գինւորական կա-
պիտէլստէր Բօման Արքաժօվի Պօօրիսկի
(Ալեքսանդրօպօյի), Զախարի Դեկանիձով
է Զախարի Էլեանէ (Գորտի գաւառի), Դարեա
Մալաշկին, Կոնստանտին Միխայլօվի Վասի-
լի (Թիֆլիսի), Մարգարտար գնացքի չոգեկա-
ռը եւ վագոնների մի քանիսը եւ ապրանքա-
տար գնացքի չոգեկառը ու նաւթակիր ցի-
տերանների շատերը սաստիկ վնասվել են:
ձանապարհը քիչ է փչացել: Հոկտեմբերի 14-ից
արդէն կողքանաւ ձանապարհ է շինված, այն-
պէս որ ձանապարհորդները ստիպված չեն լի-
նուստ այլ եւս իջնել եւ նորից նստել Բժշկա-
կան օգնութիւն Գորիից հասել է ժամը 7½-ին
(մասնաւոր բժշկի Ֆիլիպին եւ մի բժիշկ ու-
սանդ) եւ Թիֆլիսից 9½-ին (բժիշկներ Մար-
կիւի, Վօնօի եւ Ապարիկ եւ 4 ֆելդշերներ):
Գնացքի ազատված ձանապարհորդներին արդէն
բերել են Թիֆլիս: Հոկտեմբերի 14-ին առա-
ւօտեան արտակարգ գնացքով աղէտի տեղը
գնաց կառավարչապետ իշխան Գոլիցին Թիֆ-
լիսի նահանգապետի, դատաւարական պալա-
տի պրօկուրատրի եւ ուրիշ պաշտօնական ան-
ձանց ուղեկցութեամբ:

ԲԱՐՈՒԻԻԹ մեզ գրում են. «Այստեղ վախճան-
վեց անգլիացի ալէգորիկ պիտակաւ Էդուարդ
Լասի Գարբէտ, որը, ինչպէս յայտնի է, այս
ամառ փորձեց բարձրանալ Արարատի գլուխը՝
Նոյի տապանը որոնելու համար»:

ԴԻԼԻՋԱՆԻԹ մեզ գրում են. «Հոկտեմբերի
8-ին, երեկոյան ժամը 7-ին, նորին մեծու-
թիւն պարսից Շահը ժամանեց իր սկիտայի
հետ Դիլիջան: Դիլիջան չեղապէս զարդարված
էր դրօշակներով եւ յաղթական կամարներով,
փողոցի երկարութեամբ կանգնած էին զօրքե-
րը, իսկ պատռ-հեռագրական կառավարիչ պ.
Բաքարբէրի բնակարանը գեղեցիկ կերպով զար-
դարված էր Շահի իշխանաւոր համար. այդ չի-
նութեան մօտ կանգնած էին եւ տեղիս զարդի
աշակերտները եւ աշակերտուհիները, զարդի
կառավարիչ Հ. Ուստաթեանցի հետ: Նորին
մեծութեան կառքը երեւոյնքով պէս երաժշտա-
կան խումբը նուազեց պարսկական հինգի Գի-
չերը գիւղը լուսաւորված էր գոյգոյն լապ-
տերներով: Շահի սկիտայի համար պատրաստ-
ված էին գիշերելու համար մի քանի տներ եւ
զարդի շինութիւնը, իսկ նրա բակում մեծ
վրան էր խմիս, որը ծաղիկներով եւ դրօշակ-
ներով գեղեցիկ զարդարված էր: Հեռուեալ օ-
րը, վաղ առաւօտեան, նորից զօրքը բռնեց իր
տեղը փողոցի երկարութեամբ. եկել կանգնել
էին եւ աշակերտները եւ աշակերտուհիները.
Վերջինները ունէին լոնսած ծաղիկ փունջեր,
ծածկ Թիւն ամեն ինչ պատրաստ էր մեկնե-
լու համար: Հէնց որ նորին մեծութիւն Շահը
երեւաց բնակարանից, օդը թնդաց «ուրաներով»
եւ երաժշտական խումբը նուազեց պարսկական
հինգի: Երբ անց էր կենում Շահը աշակերտնե-
րի առջեւից, աշակերտուհիները իրանց ձեռքի
ծաղիկները փռում էին Շահի ոտների տակ,
իսկ աշակերտները «ուրա» էին կանչում: Այդ
տեսարանը նորին մեծութեան ուղիքը գրաւեց
ու ժպիտը երեսին նայում էր երեխաների սըր-
տանց ուրախութեան վրա: Աշակերտները եւ
աշակերտուհիները Շահից ընծայ ստացան 25 ր.
զարգրեղէնի համար: Ընծայի արժանացաւ Շա-
հի եւ օր. Զուլաֆան իր ասեղնագործ ձե-
ռագործի համար: Ապա անցաւ զօրքերի շար-
քերի առջեւից եւ գնեցիք-աղիտանաւ Արա-
նիկի միջոցով չորսակալութիւն յայտնեց զօր-

քերին ու նստելով կառքը, կողակներին եւ իր
սկիտայի ուղեկցութեամբ շարունակեց ճանա-
պարհը դէպի Երեւան»:

ՆՈՐ-ԲԱՅԱՋԻԹ գաւառից մեզ գրում են.
«Վերջին օրերին եկած ձիւնը ժողովրդին շատ
վնասներ տուեց. չը հնձված արտերը փչացել
են: Ձիւնը շատ վնասներ պատճառեց եւ Թա-
գաքենդ, Վալիաղալու, Վերին-Ղարաւորու գիւ-
ղերի հայ բնակիչներին եւ ինքնաւոր, կըզը-
խարաւա եւ Սիւնալու գիւղերի թուրք բնա-
կիչներին: Վնասները պօղիցիական հաշուով հա-
նում են 8000 ռուբլու»:

ԱՍԽԱՐԱԿԻԹ մեզ գրում են. «Հոկտեմբերի
8-ին տեղիս ցիւրի-թատրօնում Սողոմոնեան
ամուսինները ներկայացրին՝ «Ընտանեկան
գաղտնիք» կոմիդիան եւ «Հիւր» դրաման:
Վերջինս թարգմանել է առեւտրէնից պ. Անդ-
րանիկը, բայց թարգմանել է շատ աղաւաղված
հայերէնով, ուստի եւ պիէտան շատ տեղերում
խառն եւ անհասկանալի բան էր դուրս գալիս
եւ հանդիսականները չէին հասկանում պիէ-
տայի բովանդակութիւնը: Ներկայացումը ան-
ցաւ շատ սատը եւ ձանձրալի, ի հարկէ նորից
պ. դերասանի եւ դերասանուհու, որոնք ոչ ի-
րանց դերերը կարգին գիտէին եւ ոչ էլ պիէ-
տային լաւ ծանօթ էին»:

ԴԵՐԻՆԵՆԻԹ մեզ գրում են. «Հաստատ աղ-
բիւրներից լուսւմ ենք, որ այստեղի ուսուցիչ մի-
գասեան օրիորդաց դպրոցը պիտի վերափոխվի
պրօգիմնազիայի, որի կարիքը վաղուց գզաց-
վում էր: Այժմ լաւ կանէր մեր քաղաքային
վարչութիւնը, եթէ հոգ տանէր, գտնէ եկող
տարվանից տղայոց գիմնազիա էլ բացելու,
որի անհրաժեշտութեան մասին տարիներ ա-
ռաջ էր խօսվում»:

ՎԵՐԻՆԵ-ՂԱՐԱՆԼՈՒԹ գիւղից (Նոր-Բայազէ-
տի գաւառ) մեզ գրում են. «Հոկտեմբերի 4-ին
գաւառի գործակալ Նիկիտար քահանայ Տէր-
Միքայէլեան մի զարմանալի գործ կատարեց.
նա բանտարկեց Վերին-Ղարաւորու գիւղի ծը-
խատէր քահանային երկու օր, թողնելով նը-
րան առանց ջրի, առանց հացի, նոյն իսկ տեղա-
յոր էլ չը տուեց: Եւ եկէ չը խնդրէին Նոր-
Բայազէտի մի քանի պատուաւոր անձինք, ան-
կարծիք այդ բանտարկութիւնը անուամուտ,
խնամ եւ մութ սենեակի մէջ գեռ երկար կը
շարունակվէր»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

—Նախագահ Կրիւզերի ուղեւորութիւնը դէ-
պի Ներսիս Նախարար չափով ուղեւորութիւն
առաջ բերեց յայտնի շրջաններում: Ուղեւորու-
թեան ֆրանսիական կոմիտէն զիմեց այս
առիթով հանրապետութեան նախագահին մի
հանրագրով, որի մէջ ցանկութիւն է յայտնում,
որ ֆրանսիական կառավարութիւնը՝ համա-
ձայնվելով այն պետութիւնների հետ, որոնք
մասնակցել են Հաւաքայի կոնֆերենցիային,
աշխատէ միջն

նր լիակատար ժողովը, ուր կորոշվի գործողությունների ընդհանուր ծրագիրը:

Կան-ի մասը հաստատվում է այստեղ պաշտոնապես:

ՏԵՆԱՅԻՆ, Երազմանական աղբյուրից ստացված տեղեկություն համաձայն, չինական կայսրությունը մոտ, որը ծանր կերպով հիւանդացի է Տայիսիֆուում, հրախրված են չինական նշանաւոր բժիշկներ:

Չորեքշաբթի Տեանձինում մասնական պատժի ենթարկվեցին վեց «մեծ-բուռն» քանակներ:

Գնեքալ կենտրոնը պահանջեց նոր պաշարներ ուղարկել զորքերի համար. պարզ է, որ արշաւանքը Պատմական վրա աւելի երկար կը շարունակվի, քան կարծվում էր առաջ:

ՊԵՏԵՐՐՈՒՐԳ, Բորսա, 13 հոկտեմբերի թիֆլիսի կալուածական բանկի 5% գրաւական թղթեր—93 ր., 4 1/2%—85 1/2 ր.: Գոթիսի կալուածական բանկի 6% գրաւական թղթեր—101 1/2 ր., 5%—94 րուրի:

15 հոկտեմբերի

ՊԵՏԵՐՐՈՒՐԳ, Ձերնագործական իշխանի մօտ միջնատր-բեղիկէնտ Գուրաստով նշանակվում է միջնատր-բեղիկէնտ պապի մօտ:

ԼՕՆԴՕՆ, Բօքստա Պրետորիայից հաղորդում է, որ մի քանի օր շարունակ նեղութիւններ կրելով Դէվէի զօրքերից, Բարտոն յարձակում գործեց նրանց վրա առաւօտեան եւ վերջնականապէս յետ քեց նրանց: Անգլիացիների կողմից սպանված է մէկ օֆիցէր եւ վիրաւորված են 6 օֆիցէրներ եւ 51 զինուորներ: Բօքստայից, 26 մարդ զերի են առնված, մի պօրուչիկ եւ 60 կապիւլէրիստներ ազատվեցին:

ԼՕՆԴՕՆ, Չինական դեսպանութեան մէջ հետապնդ է ստացված հոկտեմբերի 3-ից, որի մէջ աւանդ է, թէ այլի կայսրուհին ժամանեց Տունգուան, Դեղին գետի վրա, եւ թէ կայսերական պալատը դեռ այնպէս է գտնվում: Դեսպանութիւնը տեղեկութիւն չէ ստացել կայսրուհու հիւանդութեան մասին:

ՊԵԿԻՆ, Դեսպանների այսօրվայ ժողովում կրկին քննվում էր Դէվիսի առաջարկութիւնը եւ անհրաժեշտ է համարված պահանջել, որ մահվան պատժի ենթարկվեն զինուոր յանցաւորները: Որոշվեց էլ չլ պատասխանել ծինի եւ Լիխուսիզանդի վերջին յայտագրին:

Տեանձինից ստացված տեղեկութիւնների համեմատ, անգլո-գերմանական զորաբաժինը պատրաստվում է յարձակումն գործել Տեանձի-ժուից դէպի հարաւ արեւմուտք գտնվող դիրքի վրա, ուր կենտրոնացան 10,000 ՄԲԵՐՈՆԵՐԻ ԿԱՆՈՆԱՐԻ ԶՈՐԵՐ: Ֆրանսիական թնդանօթաձիգ զօրքը նոյնպէս կը մասնակցի այդ գործին:

16 հոկտեմբերի

ՍՕՖԻԱ, Իշխանը բացեց պատգամաւորների ժողովի նստաշրջանը մի ճառով, որի մէջ յայտնեց, թէ Նախարարի յարաբերութիւնները բոլոր մեծ պետութիւնների եւ հարեւան տէրութիւնների հետ խիստ բարեկամական են:

ՏՈՒԼՈՒՋԱ, Վալդէ-Բուսոօ այստեղ մի ընդարձակ հայրենասիրական ճառ արտասանեց, որը եւ ընդունվեց մեծ համակրանքով:

ՕԿՍՖՈՐԴ, Մակա Միւլլէր վախճանվեց:

ԼՕՆԴՕՆ, «Էյտերի գործակալութեան» հաղորդում են հոկտեմբերի 7-ին Պատմական վրա, թէ իսպանացի զօրքերի մի զօրաբաժին հասաւ այսօր եւ գտաւ այնտեղ ֆրանսիացիներին, որոնք արդէն զրաւել էին քաղաքային դռները: Գեղի բանակցութիւն սկսեց տեղական գաւառական դատաւորի հետ, որը համաձայնվեց յանձնել քաղաքը: Այսօր Գեղի անցաւ քաղաքի միջով՝ 30 հեծեակների ուղեկցութեամբ, որոնք կաղնված էին արշաւանքին մասնակցող բոլոր պետութիւնների զօրքերից, որից յետոյ տեղի ունեցաւ զինուորական խորհրդակցութիւն, որի ժամանակ վճովեց բաժանել քաղաքը չորս մասերի, որոնցից յւրաքանչիւրը կը յանձնվի արշաւանքին մասնակցող չորս պետութիւնների զինուորների պաշտպանութեան, մայիսի Վի-նեկների զինուոր հակողութեամբ: Գանձարանում գտնված է 74,000 տալլէ, որ եւ վերջին դաշնակիցները: Ֆրանսիական զօրաբաժինը, որ դուրս էր եկել Տեանձինից, հասաւ Պատմական վրա զօրքերից հինգ օր առաջ: Գնեքալ Վոյի Բօտէն ուղարկված էր այդ զօրաբաժնի մօտ իմաց տալու, որ զօրաբաժինը կանգ առնէ եւ սպասէ միացեալ զօրքերին, բայց գնեքալը չը հասաւ զօրաբաժնին: Այն հեծեակները, որոնք պատկանում են Տեանձինի զօրաբաժնին, եկան այսօր, իսկ զօրաբաժինը

միացեալ մասը յետ է ընկել չնորհու վատ ճանապարհների եւ տեղ կը հասնի միայն վաղը:

Խմբագիր՝ ԱԼԵԿՍԱՆԴՐ ԲԱՆԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՆԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԷԼԻԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱՐՈՒՂԻ
(Ճամբը Պետերբուրգի հարավ)
տարբերութիւն 58 րուրէ:

№ 5 գնացք: № 3 գնացք:
Բաղուից դուրս է գալիս 4 ժ. 1 ր. 11 ժ. 29 ր.
Թիֆլիս է հասնում 8 ժ. 53 ժ. 5 ժ. 34 ժ.
Թիֆլիսից դուրս է գալիս 9 ժ. 32 ժ. 6 ժ. 34 ժ.
Բաթում է հասնում 9 ժ. 1 ժ. 7 ժ. 14 ժ.

№ 6 գնացք: № 4 գնացք:
Բաթումից դուրս է գալիս 7 ժ. 50 ր. 7 ժ. 59 ր.
Թիֆլիս է հասնում 7 ժ. 15 ժ. 8 ժ. 42 ժ.
Թիֆլիսից դուրս է գալիս 7 ժ. 45 ժ. 10 ժ. 05 ժ.
Բաթում է հասնում 9 ժ. 12 ժ. 5 ժ. 16 ժ.

արագ գնացք
Թիֆլիսից դուրս է գալիս 11 ժ. 19 ր.
Բաթում է հասնում 9 ժ. 9 ժ. 41 ժ.
Բաթումից դուրս է գալիս 11 ժ. 18 ժ.
Թիֆլիս է հասնում 9 ժ. 9 ժ. 30 ժ.

Թիֆլիսից դէպի Վարա դուրս է գալիս 9 ժ. —
Ալեքսանդրովսկի հասնում է 7 ժ. 46 ր.
Վարա հասնում է 7 ժ. 56 ժ.
Վարաից դուրս է գալիս 3 ժ. 29 ժ.
Ալեքսանդրովսկից դուրս է գալիս 8 ժ. 05 ժ.
Թիֆլիս հասնում է 7 ժ. 7 ժ. 15 ժ.

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՌՈՐ ՀԻՒԱՆԻՒՆՈՑ

Բ. ՆԱԽԱՍԱՐԳԵԱՆԻ
(Կուկիա, Վօրոնցովի արձանի հանդէպ)

ԱՄԵՆՈՐ, ԲԱՅԻ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԻԳ:
ԱՌԱՌՈՏՆԵՐԸ

Բ. Ա. Նախաւորեալ—11—12 ժ. վերաբուժու-
թեան, վերական (սիֆիլիս) եւ միզաեռ. հիւանդ.

Բ. Մ. Ձիվովանի—9—10 ժ. ալերի, ներքին եւ
ներազային հ.

Բ. Տ. Պրոսաւիլի—12—1 ժ. ակնշի, քիւ, կա-
կորդի եւ կրծքի հ.

Բ. Բարաւսեանց—11—12 ժ. կանանց եւ երե-
կայաց հիւանդ.

Բ. Պ. Կարապետեանց—1—1 1/2 ժ. ներքին եւ երե-
կայաց հ.

Բ. Տ. Պրոսաւիլի—5—6 ժ.

Բ. Ն. Շալակովսկի—6—7 ժ. ներազային (եղեկ-
արարութիւն), վերքեր եւ մորթու հ.

Բ. Ա. Նախաւորեալ—7 1/2—8 ժ.
Վճար 50 կ. չափերից ձրի ձաճախորդի (կօն-
սիլիսի) եւ օպերացիայի համար առանձին:

Օ. Տ. Առվովսկի—տանը. ծաղկահատ եւ բժշկ-
կանի մարմնամարզ. դիմել 11—1 ժ.:

Հիւանդանոցի վերաւանդ:
ԲՈՑԿԱՅԵ ՆԱԽԱՍԱՐԳԵԱՆ

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅԱ ԿԸ ՄԵՆԻ
ՄԱԿԱՐ ԶՄԱԿԵԱՆԻ

«ՇՈՆՏ», «ՊԱՏԻ», «ՍԵՂԱՆԻ» եւ
«ԱՐՄԻՅՏԿԻՅ ԿԱԼԵՆԴԱՐ»
ՕՐԱՅՈՅՆՆԵՐԸ

Ճանկացողները թող վաղօրօք յայտնեն, որ-
պէս զի ժամանակին կարողանան ստանալ:
(Ե. շ.) 8—15

Ատանների եւ բերանի խոռոչի հիւանդու-
թիւնների

ԲԺԻՇԿ ՆԻԿ. ԿԱՃԿԱՃԵԱՆ

ընդունում է հիւանդներ առաւ. 10—2 ժ. եւ
երեկ, 5—7 ժ.: Երեւանեան հրապարակ. տ. Խա-
րակ